

Spis treści

WSTĘP	11
Część I	
STRUKTURA BAZY EKONOMICZNEJ UBEZPIECZENIA SPOŁECZNEGO	17
Rozdział 1	
Baza ekonomiczna ubezpieczenia społecznego jako przedmiot badań (Radosław Pacud)	19
1.1. Przedmiot i cele badań	19
1.2. Geneza pojęcia bazy ekonomicznej ubezpieczenia społecznego	24
1.3. Czynniki ekonomiczne bazy ubezpieczenia społecznego	27
1.4. Baza a nadbudowa ubezpieczenia społecznego. Potrzeba dyskusji	32
Rozdział 2	
Praca. Dochody ludności aktywnej zawodowo (Sylwia Pieńkowska-Kamieniecka)	37
2.1. Wprowadzenie	37
2.2. Demograficzne uwarunkowania rynku pracy	38
2.3. Rynek pracy	42
2.4. Dochody ludności aktywnej zawodowo	48
2.5. Wnioski	56
Rozdział 3	
Kapitał i rezerwy kapitałowe w ubezpieczeniu społecznym (Damian Walczak)	58
3.1. Wprowadzenie	58
3.2. Kapitał - podstawa do składek i gwarancja dla nich	59
3.3. Kapitał - podstawa do przyszłych świadczeń	62
3.3.1. Kapitał w bazie ubezpieczenia społecznego	62
3.3.2. Kapitał w bazie zabezpieczenia starości	66
3.4. Wnioski	70
Rozdział 4	
Zasoby państwa. Uzupelnienie bazy ekonomicznej ubezpieczenia społecznego (Rafał Baranek, Józefina Król)	72
4.1. Wprowadzenie	72
4.2. Charakter prawny gwarancji państwa w systemie ubezpieczeń społecznych	73

4.3. Zasoby państwa jako dodatkowe pokrycie zobowiązań ubezpieczenia społecznego	80
4.4. Uzależnienie systemu ubezpieczeń społecznych od dotacji budżetowych	88
4.5. Wykorzystanie zasobów majątkowych państwa w sytuacji przewidzianej przez art. 216 ust. 5 Konstytucji	93
4.6. Wnioski	96

Część II

FUNKCJA I KSZTAŁTOWANIE BAZY EKONOMICZNEJ UBEZPIECZENIA SPOŁECZNEGO

99

Rozdział 5

Zobowiązania ubezpieczeniowe oraz ich pokrycie w ubezpieczeniu społecznym (*Radosław Pacud*)

101

5.1. Wprowadzenie	101
5.2. Zobowiązania ubezpieczeń społecznych. Podejście ekonomiczne i prawne	103
5.3. Zobowiązania emerytalno-rentowe według statystyki ESA 2010	106
5.4. Pokrycie zobowiązań ubezpieczeń społecznych w perspektywie krótkookresowej	109
5.5. Pokrycie zobowiązań emerytalno-rentowych w perspektywie długookresowej	114
5.6. Wnioski	119

Rozdział 6

Redystrybucja środków pozyskanych z bazy ekonomicznej ubezpieczenia społecznego (*Artur Walasik*)

122

6.1. Mechanizmy eksploatacji ekonomicznej bazy ubezpieczenia społecznego	122
6.2. Popyt na ubezpieczenie społeczne jako ekonomicznie uzasadnioną formę eksploatacji bazy ekonomicznej	125
6.3. Podaż ubezpieczenia społecznego jako politycznie motywowana forma przechwycenia bazy ekonomicznej	129
6.4. Popytowe i podażowe podejście do ubezpieczenia społecznego. Wnioski	133

Rozdział 7

Rozwój bazy ekonomicznej ubezpieczeń społecznych (*Maciej Żukowski*)

134

7.1. Wprowadzenie	134
7.2. Wzrost gospodarczy	134
7.3. Wzrost aktywności zawodowej	138
7.4. Wzrost dzietności	140
7.5. Imigracja zarobkowa	142
7.6. W kierunku finansowania z podatków	145
7.7. Wnioski	145

Rozdział 8

Zakres wykorzystania bazy ekonomicznej ubezpieczenia społecznego określany przez przepływy środków pieniężnych

(Kamila Bielawska, Artur Rejmer)

147

- 8.1. Wprowadzenie 147
- 8.2. Czynniki determinujące przepływy finansowe w ubezpieczeniach społecznych 148
- 8.3. Analiza wpływów składkowych do Funduszu Ubezpieczeń Społecznych 151
- 8.4. Analiza wydatków na świadczenia pieniężne z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych 155
- 8.5. Ograniczone wykorzystanie bazy ekonomicznej ubezpieczenia społecznego. Deficyt FUS 160
- 8.6. Wnioski 164

Rozdział 9

Baza ekonomiczna niewydolnego systemu ubezpieczeń społecznych

(Radosław Pacud)

165

- 9.1. Wprowadzenie 165
- 9.2. Organizacja gromadzenia i podziału środków z bazy ekonomicznej ubezpieczenia społecznego. Kogo dotyczy niewydolność? 166
- 9.3. Stabilność Funduszu Ubezpieczeń Społecznych 171
- 9.4. Ryzyko niewypłacalności instytucji ubezpieczeń społecznych 174
- 9.5. Zmniejszenie długu emerytalnego w celu poprawy wydolności systemu ubezpieczeń społecznych w przyszłości 183
- 9.6. Wnioski 192

Rozdział 10

Konstytucyjne uwarunkowania gromadzenia i wydatkowania środków publicznych na cele ubezpieczenia społecznego

(Krzysztof Ślęzak)

195

- 10.1. Wprowadzenie 195
- 10.2. Ubezpieczenie społeczne w Konstytucji RP 196
- 10.3. Konstytucyjne podstawy gromadzenia środków na realizację prawa do zabezpieczenia społecznego w formie ubezpieczenia społecznego 199
- 10.4. Zapewnienie równowagi budżetowej przez państwo 203
- 10.5. Wnioski 208

Rozdział 11

Państwo i prawo w kształtowaniu bazy ekonomicznej ubezpieczeń społecznych

(Radosław Pacud)

209

- 11.1. Wprowadzenie 209
- 11.2. Oddziaływanie państwa bazę ekonomiczną ubezpieczenia społecznego 214
 - 11.2.1. Baza (ekonomiczna) a nadbudowa (prawna) - podejście marksistowskie 214

11.2.2. Baza ekonomiczna a prawna regulacja jej użycia - podejście integralne	218
11.3. Prawo jako instrument oddziaływania państwa na bazę ekonomiczną ubezpieczenia społecznego. Kryteria optymalizacji	224
11.4. Kształtowanie kapitałowego pokrycia zobowiązań ubezpieczeń społecznych przez państwo	232
11.5. Wnioski	238
ZAKOŃCZENIE	242
BIBLIOGRAFIA	254
SPIS TABEL I RYSUNKÓW	270

oprac. BPK